

Pionjärs återblick:

Kommunal generositet revolution för musikliv

Paul Tjäder

När Katrineholms musiksällskap i morgon firar sitt 25-årsjubileum kommer en av de tilltänkta hedersgästerna vid festbordet att saknas. Det är folkskollärare Paul Tjäder, sällskapets ordförande under många besvärliga år och initiativtagare i vårt land till den lika enkla som lysande idé som heter kommunala musikledarebefattningen.

Anledningen till att magister Tjäder icke kommer att närvara vid jubileet är att han är intagen på Kullbergska sjukhuset för magsjukdom. Tillståndet är dock icke värre än att medarbetaren vid sjukbesök i går kunde få en pratstund om en del av de ting, som inför jubileet aktualiseras.

— Vid en tillbakablick kan man väl inte annat än varmt glädjas åt den förmånsställning som musiklivet i vårt land och inte minst i Katrineholm numera fått, säger magister Tjäder. Så sent som 1942 var situationen en helt annan. Amatörorkestrarna måste leva så gott som helt på sin entusiasm och offervilja. De som längtade efter en gedigen musikutbildning måste säga sig att de hade ytterst begränsade möjligheter att därmed få sin utkomst. Dirigenter och tonsättare, som icke lyckades nå stjärnnivå, måste arbeta under trycket av ständiga bekymmer för livets nödort.

Inom Katrineholms musiksällskap hade vi svåra dirigentbekymmer. Även stadens körsångare hade behov av ledning. Varför inte anställa en kommunal musikledare, tänkte jag, varför inte inrätta en musiknämnd?

En av dem jag talade med avrädde från försök att förverkliga tanken. Gick man till stadsfullmäktige skulle det bli politik i spelet och sedan skulle det bli ingenting, sade han. Utan att rådfråga någon föreningsstyrelse eller något kommunalt organ — då hade säkert det hela runnit ut i sanden — skaffade jag fram material i saken. Med papperen under armen klev jag sedan upp till A. J. Bärge. Till min glada överraskning såg han genast att här fanns en stor uppgift att genomföra. Han ringde på stadskamrer Ranegie och på partirepresentanterna. Det blev ett minnesvärt sammanträde på Gröna kulle. En tid därefter skulle min sängarvän Allan Dahlander och jag åka till Vingåker för en körrepetition. — Kan du tänka dig, sade Dahlander, förslaget kommer att gå igenom...

Häpnadsväckande snabb utveckling

— När jag ser tillbaka måste jag förvåna mig över den omfattning som Katrineholmsinitiativet fick, fortsätter Paul Tjäder. Det är egendomligt att tänka sig att detta, jag skulle nästan vilja säga förflugna ord, "kommunal musikledare", under en tidsrymd av endast några få år blivit en institution, införd på så många platser i vårt land. Inte minst glädjande är att musikstuderandena genom de nyinrättade befattningarna fått helt andra möjligheter att se fram emot, än vad man tidigare hade. På inget håll har motstånd mot den nya tanken rests. Men det länder Katrineholms styrande av år 1942 till ovansklig heder att de såsom de första insåg vikten av att något radikalt här gjordes. Det var statsmannablicken i smått, som kom fram vid sammanträdet på Gröna kulle...

Önskemål: körsångens renässans

Musiksällskapet i Katrineholm arbetar nu, särskilt efter aulans och musikstudions tillkomst, under betingelser så förmånliga, att man för 15 år sedan knappast vågade drömma därom. Skulle jag härtill uttrycka ytterligare någon önskan, säger Paul Tjäder till

sist, så vore det att den enklare och anspråkslösare musik som utövas utanför orkestern, inte minst i skolorna, kanaliseras, samordnades och uppmuntrades samt att intresset för körsång — varför inte genom bildandet av en madrigalkör? — kunde bringas i nivå med den aktivitet, som för närvarande kännetecknar orkestern.

SLÖJD och TON

Organ för Sveriges fiolbyggareförbund

Nov 5 1955

DEN GAMLA LÄTEN

*Den gamla låten, den hördes förr
långt ut över vallaremo.
Den gick i dans från dörr till dörr,
i psalm med söndagsro.*

*Den föddes i en längtans dröm
i sommarnattens ro,
och melodien gav en ström
av hopp och framtidstro.*

*Ännu med stilla vemodsröst
den gamla låten går
där in i djupet av mitt bröst,
dit larmet inte når.*

GÖSTA KLEMMING.